

škutarji postali. Pa vidi se iz tega potreba paziti vselej, komu in zakaj se denar da. Nemškemu profesorju se ne čudimo, pa mlademu rojenemu Slovincu, ki se je z njim združil — pa, kteremu vera nič ni, tudi druge svetinje svete biti dolgo ne morejo. In ravno v tem obziru preti velika nevarnost veri in narodu, ako se kmalo učiteljišče v Mariboru predruščilo ne bode.

Iz Ptuja. (Se enkrat o slovenskem uradovanju v c. k. finančnih uradih.) Dokazano je bilo uže v „Slov. Gospodarji“, da so c. k. uradi na spodnjem Štirskem postavno primorani, slovenske vloge v slovenščini reševati. Pa ne samo to. Ti uradi bi morali povsod tam napraviti slovenski plačilni nalog, kateremu je podloga slovenska pogodba in vse daljne pisarije bi se postavno morale v slovenščini vršiti. Se mar godi tako? O slovenskem uradovanju nij duba ne sluha. Na višjih mestih se vedno trdi, da se nam Slovincem nikaka krivica ne godi. Kdo se ne spominja odgovora njih eks. g. barona Kübek-a na interpelacijo g. dr. Šuc-a! Kako lepo prijazen odgovor. Vse v slovenščini pisane vloge rešujejo se v slovenščini, gospodu baronu ni jedna pritožba gledé te zadeve znana, uradniki so vsi slovenščine zmožni itd. Ko bi to res istina bila. Žali Bog da moramo reči, da to nij istina. „Slov. Gosp.“ je to stvar uže dvakrat dokazal in sicer v teku 6 tednov. Prvi je bil odlok (katerega je povzročila neka pritožba) sl. c. k. finančnega deželnega ravnateljstva v Gradci od 3. avgusta t. l. št. 9435, dalje odlok c. k. finančnega okrajnega ravnateljstva v Mariboru od 17. septembra t. l. št. 13879. in tretji od istega urada od 20. septembra t. l. št. 14028. Tri pritožbe od dveh slovenskih strank. To vse je gola resnica in ne da se oporekati. Te resnice navajam zaradi tega, da si jih naši gg. deželni poslanci zapomnijo. Omenim tudi, da pisatelj teh vrstic take stvari lepo shranjuje, morebiti bi se znale v kratkem rabiti.

Včeraj dopoldne umoril je v Rogoznici nek mož svojo ženo. Trikrat jo je po glavi udaril, in ker mu še nij zadosti, prereže jej z nožem vrat. Hudoobnež je šel sam k tukajšnji sodnji, ter svojo zločinstvo izpovedal. Nagib k temu zločinstvu navaja pak revščino. — Denes zjutraj smo imeli kakih 30 sekund trajajoči potres, kakoršnega ne pomnijo stari ljudje; 1 dimnik se je vsled tega podrl in iz mnogih streh je opeko vrglo. — Naš občinski zastop je včeraj sklenil na občinske stroške poslati gg. dr. Strafelo in dr. Mihelič-a k nemškemu, liberalnemu „Parteitag“ v Beč kot zastopnika nemškega (!) Ptuja. Tako delajo nemškutarji z ljudskimi denarji! G. dr. Ploj pa je zoper to v imenu svoje slovenske stranke močno ugovarjal. Da je ostal v manjšini, umeva se samo po sebi.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Menda nikder na Slovenskem nimamo med učitelji toliko in tako zagrizenih nemčurjev, kakor pri nas. Ne-

kateri se svojega materinskega slovenskega jezika očitno sramujejo. Eden takšnih „pedagogov“, ki ne razume, kaj pomeni materinščina v poduku drobne mladeži, je navadno blebetal rekoč: „Ich bin satt, wenn ich ein windisches Wort höre“, t. j. jaz sem sit, ako slovensko besedo čujem. Da se misliti kako takšni rohneči učitelji strastno ponemčujejo slovensko deco! — V Črni so sedaj dozdali novo cerkvo, katero so morali staviti, ker jim je stara bila pogorela pred 13. leti. Cerkev je lepo zidana v gotičkem slogu. Škoda le je, da so malarije v njej menje primerne. Posvečena je sv. Ožbati. Zvonovi so pa kaj lepo ubrani, podobni onim v št. Kacijanu. — V Kamnu želijo Slovenci uže dolga leta zidan most črez Dravo; dne 11 nov. pride ta važna reč pri deželnem stavbenkem uradu v obravnavo. Dal Bog, da bi se željam ljudstva vstreglo! — Grabštanjčanje dobili so vrlga župnika, č. g. Andreja Wieserja, pridnega Slovence. Preč. g. je kot stolni kaplan v Celovci vedno slovenske pobotnice oddajal, kedar je plačo dobival. Dokaz, da se tudi na Koroškem slovenski uradovati sme in zamore!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V delegacijah je baron Haimlerle, minister zunanjih zadev, zagovarjal svojo politiko, katera meri na to, da bi Avstrija z Nemčijo bila zvezana ter varovala Turčijo prenaplega razpada, če bi pa le razpala, da ne pride samo našim raznim sosedom v oblast, ampak da tudi mi zadobimo delež in merodajni upliv. Najbolje ugovarjal mu je nemški konservativec baron Hübnér. Mož je v daljšem govoru, ki je po vsej Evropi vzbudil veliko pozornost, povdarjal potrebo zveze med Avstrijo, Nemčijo in Rusijo, ki naj Turka nekaj časa še pri miru pustijo, da utegnejo in zamorejo odbiti naval nove francoske republike, katera streže po zvezi z republikanci vse Evrope, da prekuene in zatre vse cesarje in kralje. Nemški liberalci hoteli so v delegacijah vojnemu ministru mogoče veliko denarjev odškrenoti pa so večidel povsod ostali v manjšini. Zato je se dovolilo 240.000 fl., da se začnejo močne šance delati okolo Pulja v Istriji, 320.000 fl., da se ondi in ob morji nastavi velikanskih kanonov, dalje za oklopnico „Tegethof“ zopet 601.000 fl., za nakup ladije za „torpede“, za utrjenje ceste črez Predil in Pontebo; to vse velja kot obramba proti Italiji; proti Ruskemu pa so dovolili 400.000 fl., da se prične staviti utrjeni ostrog okolo Premisla na Galickem, kar bo stalo svojih 5 milijonov. Za vojake v Bosni in Hercegovini bo l. 1881 treba plačati 6 milijonov. Pri obravnavi te svote je dalmatinski poslanec g. Klaič grajal nemškutarijo v omenjenih deželah in to, da se vlada bolj na mohamedance naslanja nego na kristijane in sploh za uredjenje zamotanih zemljiških razmer premalo stori. Mini-

ster Slavy je vlado zagovarjal, kolikor je mogel; poljski poslanec Groholski pa je nadejanje izpovedal, da avstrijski orli nikoli več ne zapustijo Bosne in Hercegovine, kar je nemškimi liberalcem pod nos pokadilo, ki še vedno želijo, naj bi ovi dve deželi zopet prišle pod turškega sultana. — Državni zbor bo sklican proti koncu novembra; Slovani ga komaj uže čakamo, da bi naši poslanci priliko dobili braniti narodnjake zlasti slovenske, kateri od strani nemških liberalcev preganjanje trpijo; tako so c. k. adjunkta Gregorina v Litiji djali v preiskavo, ker je pruskim kričačem žaljivo kroljenje znane pesni: „Wacht am Rhein“ zameril in ker rajši govori slovenski, kakor nemški. Zarad takšnih grehov mora vrli adjunkt preganjanje trpeti. Tudi pa še ministri zastran šolstva na Slovenskem niso ničesar storili tega, kar jim je bil državni zbor naložil; še nasprotno so ravnali, ker so za Kranjsko postavili šolskega nadzornika, ki ne zua nič slovenski itd. — Nagodba dežele Ogerske s Hrvatsko bila je v državnem zboru v Budimpešti sprejeta. Iz Bosne je 300 mohamedanov šlo romat v Meko, h grobu Mohamedovemu! V Mostaru v Hercegovini je razsajala grozna nevihta, več hramov je podrli, ljudi usmrtila in za 200.000 fl. škode učinila.

Vnanje države. Poslaniku sv. očeta Leona XIII. slavno znanemu kardinalu Jakobiniu je se posrečilo z rusko vlado sklenoti nekšno nagodbo, vsled katere bo vendar preganjanje katoličanov na Ruskem prenehalo. Bog daj! — Tem hujše razsajajo freimaurerji in Judje na Francoskem zoper sv. katoliško Cerkvo. Izgnali so uže 5000 menihov in zatrli 400 samostanov; sedaj hočejo se lotiti še škofov in svetnih duhovnikov! — Nemškemu cesarju Viljelmu je 40.000 katoličanov doposlalo prošnjo, naj odjenja od „kulturne borbe“. Toda ni upanja, da bo njej skoraj konec storjen, čeravno socialisti uže povsod žugajo z revolucijo. Bavarski kralj se malo zmeni za vladanje, tem več ga skrbi umetelnost; sedaj hoče samo za-se postaviti teater na nekem otoku Kiemskega jezera, ki bo stal svojih 40 milijonov goldinarjev. — Italijani so v Milanu razkrili spomenik tistim možem, ki so pri Mentani bili od papeževe vojske tepeni in umorjeni, ker so hoteli v Rim vdreti; pri tej priliki je bil tudi stari Garibaldi navzoč in mnogo francoskih republikancev ter so bili uzrok, da so Milančanje navdušeno klicali: „živela republika francoska, živela republika italijanska!“ Kraljevi uradniki, policaji in vojaki se niso upali niti besedice črhnoti — hudo znamenje za kralja! Jednako gorijo za republiko tudi Španjolci. — Angleška vlada skuša si pomagati zoper Irce s tem, da je 6 najimenitnejših vodjev irskih pred sodnike pozvala; v južnej Afriki bil je zopet srdit boj, v katerem so se Angleži komaj ubranili divjim Bazutom! — Turški sultan še se vedno kuja predati Ulecinj slovanskim sokolom Črnogorcem, akopram mu tudi Grki žugajo z vojsko. Greška narodna skupština

je sklenola 160 milijonov na posodo vzeti in z vojsko udariti v Tesalijo in Epir. — Perzijanecem je se posrečilo Kurde vstajnike premagati. — Rusi v Vladivostoku so zgrabili kitajskega ogleduha ter izvedeli, da se bodo težko ognili vojski zoper Kitajce. Japonci pa so ustanovili morsko parobrodno društvo, ki bo redno vozilo od Japonskega do Benetok v Italiji in zopet nazaj. — Severna Ameriki dobi meseca marca 1881 novega predsednika; izvoljen je republikanec general Garfield.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

V. Burno in osodepolno leto 1848 našlo je dr. Magdiča v Ormoži kot mladega zdravnika. Dne 15. marca tistega leta je avstrijske narode naglo in nepričakovano osrečila „ustava“. Zgodilo se je, kakor bi z nebes padla. „Naš starosta“ velečislani dr. Bleiweis to srečo Slovincem v VI. tečaju „Novic“ v 12. rdečo obrobjenem listu dne 22. sušca 1848 takole naznanjuje: „Slava, Slava našemu presvitemu cesarju Ferdinandu prvemu, Bog živi cesarja Ferdinanda, katerega ime za večne čase z zlatimi črkami v zgodovinskih bukvah zapisano stoji, zakaj dobrote, neizrečene dobrote, ktere so Oni 15. dan tega meseca vsem svojim ljudstvom dodelili, so takšne, kakoršnih nam noben poprejšnji avstrijski cesar ni bil podaril. Te dobrote bojo zadele vsakega podložnika in nam bojo polajšale marsiktere težave našega življenja“. Novice nadaljujejo potem razlagati te dobrote, ki so bile s kratkimi ogromnej večini ljudij nerazumljivimi besedami izražene: „ustava, svoboda tiska, narodna straža (Constitution, Pressfreiheit, Nationalgarde). Cesar so dovolili novo vladanje, to se imenuje „konstitucija“. — Odsihmal bomo smeli brez ovinikov in zadržkov vsako resnično krivico očitno razglasiti, usta nam niso več zavezana t. j. „svoboda tiska“. Meščani in odraščena šolska mladost bo imela posebno obleko in orožje — „narodno stražo“, da bo mir svojega doma varovala. Ob 5. uri popoldne so svitli cesar te sloboščine svojim narodom podelili in telegraf jih je ko blisk hitro razglasil po vseh pokrajinah. Še po mestih je malo ljudij razumelo, kaj je „konstitucija“; še beseda bila jim je celo tuja. Živo se spominjam večera 15. sušca 1848, kako se je v Gradci vršil. Bil sem tisto večer v stanovanji slovenskega rojaka v Murski ulici blizu velikega trga v tretjem nadstropji. Obilno ljudij bilo je v teatru, ko prvi oddelek mine, dobi „governer“, — tako so cesarskega namestnika imenovali, — telegram iz Dunaja v teater, ker tam je bil pričujoč. On ga prebere in mahom zbranej množini naznani: „Njih veličanstvo cesar svojim narodom podelijo: „konstitucijo, nacionalgardo, svobodo tiska“. Sedaj je konec igre, vse vre na